Täysistunto

Tiistai 7.6.2016 klo 14.02—16.54

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain, aluevalvontalain ja asevelvollisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, ulkoasiainvaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.05 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sotilaallisesti liittoutumaton maa, joka huolehtii itsenäisesti omasta maanpuolustuksestaan. On tärkeää, että tilanteen niin edellyttäessä me voimme saada apua kumppaneiltamme. Jotta olemme uskottava kumppani, pitää meidän vuorostamme olla valmiita antamaan apua kumppaneillemme heidän sitä pyytäessään. Keskinäisen avun antamisessa ja vastaanottamisessa (Hälinää — Puhemies koputtaa) on kyse luottamuksesta, on kyse yhteisvastuusta. Viime vaalikaudella käynnistyi lainsäädännön uudistaminen, jotta Suomi voi jatkossa vastaanottaa ja antaa sotilaallisia voimakeinoja sisältävää apua. Kyseessä on päätös pitkälle prosessille. Pian kykenemme täyttämään ne velvollisuudet, joihin olemme sitoutuneet Lissabonin sopimuksessa.

Lissabonin sopimus tuli voimaan joulukuussa 2009, kun viimeisinkin Euroopan unionin jäsenmaa oli ratifioinut sen. Eduskunta hyväksyi sopimuksen Suomen osalta jo vuonna 2007. Lissabonin sopimuksessa todetaan seuraavaa: "Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissä olevin keinoin Yhdistyneitten kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti." Meillä on siis oikeus vedota ja saada apua muilta EU:n jäsenmailta, kuten meillä on myös velvollisuus antaa apua muille EU:n jäsenmaille heidän niin pyytäessään. Meille sotilaallisesti liittoutumattomana maana keskinäisen avunannon velvoite on turvallisuuttamme lisäävä tekijä.

Arvoisa puhemies! Keskinäisen avunannon velvoitteen täyttäminen edellyttää muutoksia niin ulkoasiainministeriön, puolustusministeriön ja sisäministeriön hallinnonalojen lainsäädäntöön. Nyt käsittelyssä on puolustusministeriön osuus, jossa esitetään muutoksia puolustusvoimista annettuun lakiin sekä asevelvollisuus- ja aluevalvontalakiin. Jatkossa Puolustusvoimat voi antaa apua laajemminkin kuin vain toisen Suomen viranomaisen tukemiseksi, ja sotilaallisia voimakeinoja sisältävää apua voidaan antaa toiselle valtiolle, Euroopan unionille tai kansainväliselle järjestölle. Hallitus esittää, että tästä syystä Puolustus-

voimille säädetään kokonaan uusi, neljäs tehtävä, eli osallistuminen kansainvälisen avun antamiseen ja muuhun kansainväliseen toimintaan.

Päätöksenteosta sotilaallisen avun antamisesta säädetään ulkoasiainministeriön valmistelemassa hallituksen esityksessä, joka on jo eduskunnan käsittelyssä. Mikäli Puolustusvoimien apu voi sisältää sotilaallisten voimakeinojen käyttöä, on valtioneuvoston kuultava ulkoasiainvaliokuntaa. Jos tilanne on erityisen vaativa, on valtioneuvoston tuotava päätös selontekona eduskunnan päätettäväksi. Eduskunta on aina mukana päätöksenteossa muodossa tai toisessa, mikäli apu voi sisältää sotilaallisia voimakeinoja. Poikkeuksen muodostaa kiireellisyysmenettely, jota voidaan käyttää vain EU:n jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden osalta. Silloinkin sotilaallisten voimakeinojen käyttö olisi mahdollista vain, jos terrori-isku uhkaa suurta ihmismäärää tai muodostaa vakavan ja välittömän vaaran valtakunnan turvallisuudelle. Tuolloin päätöksen tekee tasavallan presidentti sotilaskäskyasioiden päätöksentekojärjestyksessä, eli Puolustusvoimain komentaja esittelee asiaa, puolustusministerillä on velvollisuus olla läsnä ja lausua mielipiteensä sekä pääministerillä on oikeus olla läsnä ja lausua mielipiteensä. Päätöksentekojärjestys kunnioittaa parlamentaarista järjestelmää, mutta siinä on huomioitu poikkeukselliset ja nopeasti kehittyvät uhkatilanteet.

Arvoisa puhemies! Ennalta ehkä eniten keskustelua on herättänyt Puolustusvoimien henkilöstön asema. Suomen puolustusratkaisu on hyvin toisenlainen kuin valtaosassa EU:n jäsenmaita, joissa on ammattiarmeija. Suomessa sotilaallinen puolustus nojaa yleiseen asevelvollisuuteen ja sen avulla koulutettuun suureen reserviin. Suuren reservin lisäksi meillä on enemmän ammattisotilaita kuin monissa eurooppalaisissa verrokkimaissa. Yleinen asevelvollisuus perustuu perustuslaissa säädettyyn maanpuolustusvelvollisuuteen, jonka mukaan jokainen 18 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen on maanpuolustusvelvollinen. Maanpuolustusvelvollisuudella on tarkoitettu nimenomaisesti Suomen suvereniteetin puolustamista. Sen ulottamista yhteisvastuuseen perustuvaan keskinäiseen avunantoon ei ole edes harkittu.

Sitä vastoin Puolustusvoimissa palvelee noin 8 000 ammattisotilasta ja 4 000 siviiliä. Heidän osaltaan keskinäisen avun antamisen ja vastaanottamisen tehtävät perustuvat virkavelvollisuuden täyttämiseen. Puolustusvoimien palkatulla henkilöstöllä on paras osaaminen kaikista niistä tehtävistä, jotka saattavat tulla kyseeseen keskinäistä apua annettaessa tai vastaanotettaessa. Puolustusvoimien palkatun henkilöstön osalta kyseessä ei ole uusi asia, sillä tämä huomioitiin jo vuonna 2007 Puolustusvoimista säädetyssä laissa. Tuolloin eduskunnan vaatimuksesta puolustusministeriön ja puolustushallinnon henkilöstöjärjestöjen kesken laadittiin yhteisymmärryspöytäkirja näiden tehtävien kuulumisesta virkavelvollisuuden piiriin. Palkatun henkilöstön osalta hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että ensisijaisesti näihin tehtäviin käytetään sellaista henkilöstöä, joka on ilmaissut halukkuutensa ja sitoutunut Puolustusvoimien kansainväliseen toimintaan. Suomen on kyettävä toteuttamaan velvollisuutensa kaikissa tilanteissa, joten riittävien henkilöstövoimavarojen sekä osaamisen varmistamiseksi voidaan viime kädessä joutua käyttämään työnjohto-oikeutta.

Ennalta on lähes mahdoton varautua kaikkiin niihin tilanteisiin, joita keskinäisen avun antamisen ja vastaanottamisen osalta saattaa tulla eteen. Näin ollen hallituksen esityksessä on varauduttu myös varusmiesten ja reserviläisten käyttöön näissä tehtävissä. Heidän osaltaan osallistuminen perustuu aina vapaaehtoisuuteen. Reserviläiset nimitetään näiden tehtävien ajaksi Puolustusvoimien määräaikaiseen virkaan. Varusmiesten osalta kyseessä ovat erittäin rajatut tehtävät esimerkiksi merivoimien aluspalveluksessa. Asevelvollisuus-

laissa on rajoitettu, että heidän osallistumisensa on aina perustuttava suostumukseen. Samoin lailla on säädetty, ettei varusmiehiä saa käyttää vaarallisiin tai voimakeinojen käyttöä sisältäviin tehtäviin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida. Mikäli apua ei anneta eikä pyydetä, niin Puolustusvoimien osalta tällä hallituksen esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Mikäli Suomi päättää osallistua keskinäisen avun antamiseen, niin taloudelliset vaikutukset aiheutuvat henkilöstömenoista sekä tehtävän vaatimasta erityisvarustuksesta. Taloudellisten vaikutusten määrä on aina riippuvainen avun muodosta ja määrästä. Viranomaisten tehtävien ja toimivaltuuksien kannalta nykyistä täsmällisempi ja kattavampi sääntely selkeyttää toimintaa sekä avun antamisessa että pyytämisessä. Yhteiskunnallisten vaikutusten osalta hallituksen esitys parantaa Suomen valmiuksia antaa ja vastaanottaa keskinäistä apua. Tämän jälkeen Suomella on muodolliset valmiudet päättää sotilaallisen avun antamisesta sekä vastaanottamisesta.

Valtioneuvoston ehdotuksena on, että Puolustusvoimiin esitetyt säädösmuutokset tulevat voimaan mahdollisimman pian ja samaan aikaan kuin kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta ehdotettu laki ja sisäministeriön valmistelemaan hallituksen esitykseen sisältyvät lait.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerin puheenvuoro antanee aihetta pieneen debattiin. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.13 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Niinistöä siitä, että tuotte tämän esityksen eduskuntaan. Tämä on tärkeä osa sitä, että Suomi omalta osaltansa on kykenevä toimimaan aikaisempien sitoumustensa, tässä tapauksessa EU:n Lissabonin sopimuksen, mukaisesti. On tärkeätä, että me olemme valmiit tarvittaessa antamaan apua ja että meillä on selvät väylät siihen, miten apua annetaan, jos sellaista tarvitaan, ja että toisaalta sitten myös voimme ottaa apua vastaan. Asia on kuitenkin erittäin merkittävä, ja sillä on monenlaisia seuraamuksia, joten tämä ansaitsee eduskunnassa huolellisen käsittelyn.

Otan kaksi asiaa esille. Ensimmäinen koskee henkilöstön asemaa. On syytä huolella miettiä, onko tämä kova henkilöstövelvoite oikea. Toinen koskee päätöksentekoa. Se on kova päätös, jos puolustusministeriö tekee päätöksen kutsua ulkomaisia joukkoja Suomeen — ja toisinpäin, se, että puolustusministeriö päättää lähettää niitä ulkomaille. Toivon, että ulkoasiainvaliokunta ja puolustusvaliokunta käyvät huolella lävitse tämän päätöksentekoasian.

14.14 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihin edustaja Heinäluoman kiitoksiin ministerille tästä esityksestä, ja täytyy vielä kiittää siinäkin mielessä, että tämä esitys on parantunut matkan varrella. Tässä aiemmin oli tiettyjä kysymysmerkkejä, mutta tämä nyt on selkeämpi varsinkin siltä osin, että nyt selkeästi varusmiesten ja reserviläisten käyttö näissä tehtävissä on rajattu pois, tai sen täytyy aina siis perustua vapaaehtoisuuteen. Tämä on arvokas ja tärkeä linjaus.

Edelleen kyllä itseäni hieman askarruttaa se, voisiko tämän lain saada toimimaan ilman tätä pakkoa myös kantahenkilökunnan osalta, ja se asia on varmasti syytä tarkoin eduskuntakäsittelyssä vielä käydä läpi. Mutta epäilemättä tätä asiaa on jo valmisteluvaiheessakin

huolellisesti punnittu. Pakkolähetykset erilaisiin tehtäviin maailmalle ovat aina eettisesti hankalia, ja siinä mielessä niitä pitäisi viimeiseen saakka välttää.

14.15 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Päätöksentekojärjestelmä on todella tärkeässä roolissa tässä kysymyksessä. Sitä asiaa ei juuri tässä nyt käsitellä mutta eduskunnassa noin muutoin, koska tässä on kolmen esityksen kokonaisuus, tämä vain yhtenä niistä. Pidän sen asian esilleottamista olennaisena, mutta ehkä jokin aika tuonnempana. Sen sijaan tämä kansainvälisiin kriiseihin osanottamisen velvoite on tärkeä, koska luonnollisesti, jos me tarvitsemme itse, meidän pitää olla myöskin valmiita sitä antamaan kumppanimaillemme ja niille maille, joille sen viisaaksi katsomme. Jos tämä asia joutuu perustuslakivaliokunnassa, herra ministeri, takalukkoon ja jos tämä maanpuolustusvelvoite ei koske kantahenkilökuntaa niin, että heidän on pakko ulkomaille asettua palvelemaan niitä tehtäviä, jotka järkeväksi nähdään, niin ollaan takalukkotilanteessa, jolloin tullaan tarvitsemaan joitakin reittejä ulos siitä asiasta, koska tämän lain odottaminen pitkälle pitkälle tulevaisuuteen ei ole mahdollista. Ja siksi kysyn, onko ministerillä mielessään joitakin tapauksia, mahdollisuuksia, näkökantoja siitä, kuinka tämä takalukko voitaisiin ratkaista perustuslakivaliokunnan ottaessa varauksellisen kannan.

14.16 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille esityksestä, joka oli aika selkeä. Tämä on todella Suomelle kunnia-asia, että me pystymme noudattamaan niitä velvoitteita ja täyttämään ne lupaukset, mitkä olemme antaneet. Tästä lähtökohdasta meidän on ilman muuta lähdettävä liikkeelle tämänkin lakiuudistuksen kanssa. Kun meillä on nyt oikeus antaa ja saada apua keskinäisen avunannon velvoitteen kautta, niin olisihan se kestämätön tilanne, jos emme sitä apua pystyisi antamaan, jos kerran olemme siihen sitoutuneet. Tämä on osa eurooppalaista yhteistyötä, nimenomaan myönteinen osa jopa tämmöiselle melko EU-kriittisellekin henkilölle ja edustajalle, ja tämä edistää Euroopan ja Suomen turvallisuutta. Se on myös hyvä, että tämä osallistuminen tulee reserviläisille vapaaehtoisena ja vain ammattisotilaille velvollisuutena.

Viimeisenä ja nimenomaan kysyvänä osana esitän ministerille: Mainitsitte, että Puolustusvoimille tehtäviin kirjattaisiin siis neljäs, uusi tehtävä kokonaan. Minkälaisiin eri tilanteisiin tällä uudella tehtävällä varauduttaisiin, mitä edelliset tehtävät eivät pysty kattamaan?

14.18 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielenkiintoinen lakikokonaisuus on tulossa, ja on ihan selvä, niin kuin tässä edustaja Heinäluomakin aikaisemmin totesi, että Suomen tulee pitää kiinni niistä kansainvälisistä sitoumuksista, joita olemme antaneet, ja edustaja Kanervan toteamukseen on helppo yhtyä myös siltä osin, että Suomen tulee antaa apua, jos oletamme itse saavamme myös apua.

Kysyn kuitenkin ministeriltä tästä henkilöstön asemasta, johon myös on viitattu. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, oikeusministeriö, henkilöstöjärjestöt ovat esittäneet kritiikkiä asian osalta. Jos tämä lakiesitys ei kaadu perustuslakikäsittelyyn maanpuolustusvelvollisuuden osalta, aiotaanko laki säätää koskemaan niitä henkilökunnan edustajia, jotka tulevat nyt vasta lain voimaantulon jälkeen Puolustusvoimien palvelukseen, (Puhemies koputtaa) vai koskemaan taannehtivasti jo nyt puolustushallinnon palveluksessa olevaa henkilökuntaa?

14.19 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olisin halunnut kiittää ensin ministeriä siitä, että ne tarpeet, joita sekä pohjoismaisessa yhteistyössä, Suomi—Ruotsi-yhteistyössä että eurooppalaisessa yhteistyössä nyt otetaan huomioon tämän lain kautta, olivatpa ne sitten EU:n 222- tai 42.7-, avunanto- tai terrorismiuhkalausekkeita tai näitä Pohjoismaiden yhteistyön uusia muotoja, joita myös ministeri on ansiokkaasti edistänyt. Myöskin YK:ssa on YK:n peruskirjan artikla 51, jota hyvin harvoin on käytetty, mutta muistaakseni esimerkiksi Kuwait aikanaan jouduttuaan miehitetyksi yritti Suomestakin pyytää apua tämän YK:n artiklan perusteella, eli ei sekään aivan kuollut kirjain ole. Mutta olisin kysynyt ministeriltä, kun näitä uusia velvoitteita ja tarpeita tulee kansainvälistymisen suuntaan: Millä tavalla tämä vaikuttaa niihin uusiin työsopimuksiin ja työehtoihin, joita Puolustusvoimat tästä eteenpäin solmii? Otetaanko nämä nyt entistä enemmän huomioon (Puhemies koputtaa) myöskin uusissa sopimuksissa?

14.20 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kahteen asiaan kiinnitän huomiota.

Ensinnäkin on pidettävä hyvä huoli siitä, että eduskunnan asema on päätöksenteossa ja informaation saannissa todella turvattu ja informaation osalta nimenomaan etunojaisesti, että ei jouduta sitten tapahtuneitten tosiasioitten eteen. No, se on kyllä pykälissä näin hoidettukin.

Kohta kaksi on tämä velvollisuus/vapaaehtoisuus -näkökulma nimenomaan kantahenkilökunnan osalta, reserviläisten ja asevelvollisten osaltahan se on selvä juttu. Mutta tämä velvollisuus on tässä tietysti se, joka aiheuttaa kysymyksiä. Kriisinhallintaoperaatioihin on aina riittänyt hyvinkin lähtijöitä vapaaehtoisuuden pohjalta, ja on tärkeää, että täällä valiokunnassa tämä asia käsitellään kyllä todella perin juurin. Huomasin oikeuskanslerinkin esittäneen ei nyt mitään vastalauseita mutta kuitenkin kysymyksiä tämän asian tiimoilta.

Ihan lopuksi vain sanon sen, että silloin kun Suomesta lähetetään sotilaita ulkomaille, niin silloin olisi hyvä, että olisi taustalla nimenomaan poliittinen yhteisymmärrys, laaja sellainen.

14.21 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on todellakin äärettömän tärkeä kysymys ja asia, jota olemme käsittelemässä. Muistan, että kun aikanaan kysyin silloiselta pääministeri Vanhaselta, minkälainen menettely Suomessa tässä on, niin hän sanoi, että Suomi on valmis antamaan ja vastaanottamaan apua, silloin kun puhuttiin tästä Lissabonin sopimuksesta. Se oli hyvä vastaus, mutta on aika paljon kulunut siitä ennen kuin on päästy säädösasteelle tässä asiassa, yllättävänkin kauan. Pariisin nämä terrori-iskut herättivät sitten yleisen mielenkiinnon Euroopassa siihen, että parempaa sääntelyä ja parempaa järjestelyä on saatava aikaan. Tämä on erittäin tervetullut asia. On selvää, että käsittelemme tätä suurella huolella ulkoasiainvaliokunnassa ja laadimme sitä mietintöä.

Eräs kysymys, jonka esittäisin nyt ministerille, on se, kun tässä puhutaan kiireellisyysmenettelystä, jossa sitten viime kädessä presidentti (Puhemies koputtaa) kuultuaan puolustusministeriä ja pääministeriä tekee sen päätöksen, ja kysymys kuuluu näin: kuka päättää siitä, milloin ja missä asiassa on noudatettava kiireellisyysmenettelyä?

14.22 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän höristelin korviani, kun perussuomalaisten ryhmänjohtaja mainosti vieläkin itseään EU-kriittise-

nä poliitikkona. Valitettavasti olen joutunut huomaamaan tämän kauden aikana, että se EU-kriittisyys erityisesti perussuomalaisten joukossa on katoava luonnonvara.

Mutta ministeri Niinistölle tähän Lissabonin sopimuksen avunantolausekkeeseen liittyen, kun ministeri itsekin on tässä salissa sanonut, että se on nimenomaan kahdenvälinen prosessi, jossa apua antava maa voi päättää siitä, mikä on avunannon muoto ja sisältö. Tällä kannalla on ollut myöskin tasavallan presidentti, ja ymmärtääkseni on laaja poliittinen yhteisymmärrys asiasta. Nyt kuitenkin jo jonkin aikaa tähän avunantolausekkeeseen liittyen on alettu puhua yhtäläisistä velvollisuuksista. Minkä takia tässä on tämä "yhtäläiset", kun se voidaan ymmärtää niin, että siinä on myöskin semmoinen pakottava voima, että jos Euroopan unionissa suuri enemmistö päättää tehdä jotain, niin sitten pienempien maiden, esimerkiksi Suomen, on noudatettava sitä, mitä jotkut muut maat Euroopan unionissa ovat meidän puolestamme päättäneet? Mitä tämä "yhtäläiset" tässä yhteydessä tarkoittaa, kun puhutaan velvollisuuksista?

14.24 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä lakiehdotus on tarpeellinen, ja hyvä, että se on nyt täällä käsittelyssä. Sitä on pitkään valmisteltu eikä siihen periaatteessa liity mitään suurempia ongelmia, mutta on totta, niin kuin täällä on jo kiinnitetty huomiota, että tämä päätöksentekojärjestelmä vaatii vielä selventämistä. Siitä on jo käyty keskustelua ulkoasiainvaliokunnassa niin kiireellisyyden osalta, määrittelyjen osalta kuin tasavallan presidentin ja eduskunnan päätöksenteon ja osallisuuden osalta. Näistä kaikista on pidettävä huolta.

Puutun yhteen kysymykseen, kun edustaja Kanerva mainitsi, että tästä saattaa tulla perustuslakisolmu. Muistutan kuitenkin siitä, että perustuslain säätämisjärjestyksessä on kuitenkin mahdollista tehdä lainsäädäntöä, ja tämä mahdollisuus on olemassa nimenomaan tilanteissa, joissa on laaja yhteisymmärrys jonkin muutoksen tarpeellisuudesta. Se, että jo perustuslakivaliokunta toteaa asian edellyttävän perustuslain säätämisjärjestystä, (Puhemies koputtaa) ei tarkoita sitä, että se kuolisi siihen, jos siihen on olemassa perusteet ja laaja yhteisymmärrys.

14.25 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvennyksenä vain, että koska täällä selvästi oppositiossa on hieman heikkoa tuntemusta EU-kriittisyyden sisällöstä, niin voin kertoa mitä se tarkoittaa. Kysymys on nimenomaan siitä, että tämä päätös ja mikään sellainen päätös, mitä EU-kriitikko kannattaisi, ei sisällä vallansiirtoa tai tulonsiirtoa EU:lle tai jäsenmaiden välillä. Tämä on nimenomaan sitä oikeaa kansallisvaltioiden välistä yhteistyötä, kriisitilanteissa osoitettua solidaarisuutta, sitä oikeaa veljeyttä, jota Eurooppa nimenomaan tarvitsee, eikä sitä byrokratiaa, mitä Eurooppa ei kaipaa.

14.26 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niillä näytöillä, mitä perussuomalaisilla on EU-kriittisyydestä tällä kaudella, ei kauhean paljon kannata luentoja pitää muille siitä, mikä on oikeaa EU-kriittisyyttä. Kyllä kannattaa muistaa, että tällä kaudella, tämän vuoden puolella, Euroopan komissio on ensimmäisen kerran tehnyt päätöksen ja linjauksen siitä, että se lähtee rahoittamaan puolustustutkimusta, ensi alkuun tosin esitutkimusta, sen jälkeen tulee isompi tutkimusohjelma, ja sen jälkeen seuraavat ihan varmasti konkreettiset toimet puolustussektorin alalla, ja se, (Puhemies koputtaa) jos mikä, on liittovaltiokehitystä.

Ja kyllä minä tähän asti olen ymmärtänyt aina sen näin, että perussuomalaiset vastustavat kaikissa mahdollisissa tilanteissa liittovaltiokehitystä. Onko nyt niin, että puolustusyhteistyö, sotateollisen kompleksin rakentaminen on se liima, (Puhemies koputtaa) joka pitää Euroopan unionia enää kasassa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma. Ja finanssikriisi on hivenen kaukana nyt itse tästä tämän tilaisuuden substanssista.

14.27 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että kyllä minäkin olen huomannut, niin kuin edustaja Mustajärvi, tämmöistä kehittymistä perussuomalaisten kannanotoissa, mutta minun mielestäni myönteiseen suuntaan. Että ei siitä voi moittia, koska tavallaan käytännön kokemuksen kautta perussuomalaiset näkevät paremmin Euroopan unionin edut myös täällä puolustus-, turvallisuusyhteistyön puolella, ja se on minusta myönteinen asia. Sitten päätöksenteko näissä pitää olla omissa käsissä.

Palaan vielä nimenomaan tähän päätöksentekorooliin. On siis näin, että kun meillä on kriisinhallinnassa aika selkeä kolmen lukon periaate, eli jotta joukkoja lähtee ulkomaille, niin pitää olla hallituksen kannanotto, eduskunnan hyväksyntä ja vielä presidentin kannanotto, niin nyt lähdetään kovempiin tehtäviin, siis sellaisiin, joissa voimaa ruvetaan käyttämään — tämä on hyvin mahdollista — niin haluan, että tämä päätöksenteko käsitellään niin, että meillä ei missään tapauksessa voi olla kriisinhallintajoukkojen lähettämistä löysempää avunantamista tai avunpyytämistä.

14.28 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on varmasti lakikokonaisuus sellaiselta lainsäädännön osalta, joka vie meidät tältäkin osin nykypäivän aikaan. Se, että me voimme antaa naapureillemme tarvittaessa apua esimerkiksi sukellusveneen etsinnässä tai muussa aluevalvontatilanteessa Ruotsin aluevesillä, tai vastaavaa, mikä ei jokin aika sitten ollut mahdollista, on järkevä asia.

Tässä on hyvä asia se, että reserviläisillä ja varusmiehillä tämä säilyy aina vapaaehtoisena. Aina täytyy suostumus saada, eikä näihin erittäin vaarallisiin tehtäviin automaattisesti laiteta. Toki haluan korostaa sitä, että meillä on valtavasti potentiaalia tuolla reserviläiskentällä ja se, että tätä osaamista hyödynnetään näissä kansainvälisissä tehtävissä, on äärettömän tärkeä asia.

Haluan kuitenkin ministeriltä kysyä tästä vaikutustenarvioinnista tähän kokonaisuuteen liittyen. Kuinka sitä on arvioitu, ja kuinka arvioidaan näihin tehtäviin hakeutumista (Puhemies koputtaa) nyt tulevaisuudessa?

14.29 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Niinistö toi asian esille juuri oikeasta suunnasta. Kyse on ennen muuta siitä, että pahimmalla hetkellä meillä on mahdollisuus saada apua muilta EU-mailta. Tässä salissa aika paljon puhutaan vain siitä, että me olemme apua antamassa. Ja kiitän ministeri Niinistöä siitä, että tämä tuotiin tässä tulokulmassa, että tämä mahdollistaa meille pienenä maana, sotilasliittoon kuulumattomana maana, avunsaannin.

Päätöksentekojärjestys näyttää varsin hyvältä, ja myös se, ketkä osallistuvat, on selkeästi rajattu ja määritelty. Meillä myös kriisinhallintaveteraaniohjelma on valmistumassa tänä vuonna. Mutta kysyisin näiden miesten ja naisten vastuista ja vakuutuksista: ovatko ne riittävällä tasolla, arvoisa ministeri?

14.30 **Veera Ruoho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näen, että tämä kantahenkilökunnan velvollisuus tarvittaessa osallistua kansainväliseen toimintaan on tarpeellinen, vaikkakaan tuskin käytännössä, sillä huolimatta mediassakin olleista uutisista olen kyllä käsityksessä, että kantahenkilökunnassa on väkeä, joka erittäin mielellään lähtee kansainvälisiin tehtäviin, ja sitä varmasti sitten lähetettäisiin ensisijaisesti. Että ongelma käytännössä on varmaan hyvin teoreettinen.

Mitä tulee tuohon, kun oli puhetta perussuomalaisten linjasta ja EU-kriittisyydestä, niin ihmettelen vain, eivätkö kuulu sinne eteen asti esimerkiksi edustaja Huhtasaaren erinomaiset puheenvuorot asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot tässä debatin osassa edustajille Paatero, Kärnä ja Pelkonen, ja sen jälkeen ministerille semmoiset 3 minuuttia.

14.31 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! EU on yksi meidän yhteistyökumppanimme, ja sen takia sosialidemokraatit ovat nähneet tärkeäksi, että myöskin turvallisuuspolitiikassa meillä on tämä yhteistyö EU:n kanssa vahva. Näistä kolmesta lakiesityksestä, joista nyt siis käsittelyssä on jo tämä päätöksentekojärjestelmä, nyt tulee tämä puolustuslainsäädäntö, ja rajavartiostolaki on jo olemassa, mutta kaikki käsitellään syksyllä loppuun, mikä on mielestäni hyvä toimintamalli, että ne ovat yhtenäisiä.

Tämä neljäs tehtävä kyllä arveluttaa, niin että kun meillä on kokemusta 60 vuoden ajalta rauhanturvatoiminnasta, jolloinka lähteminen sinne on ollut aina vapaaehtoista, niin nyt sitten tässä järjestelmässä se ei olisi enää vapaaehtoista, kun lähdetään ehkä sitten voimankäytönkin kautta.

Ja ehkä lisäys edustaja Karin kysymykseen: Miten sitten nykyiset työntekijät, jos heille tulee tämä velvollisuus? Onko se irtisanomisen peruste, jos ei lähdetä mukaan?

14.32 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset ministerille tästä erittäin tärkeästä esityksestä. On täysin selvää, että Suomen on pidettävä kiinni kansainvälisistä velvoitteistaan, ja tämän lakikokonaisuuden myötä me kykenemme saamaan apua ja myös antamaan apua silloin, kun sitä tarvitaan.

Pidän tärkeänä, että esityksessä on nyt huomioitu se, että varusmiesten ja reserviläisten osalta osallistuminen kansainvälisiin tehtäviin on aina vapaaehtoisuuden pohjalta tapahtuvaa. Tämä kantahenkilökunnan osallistumisvelvollisuus puhuttaa nyt paljon tässäkin salissa, ja haluaisinkin kysyä ministeriltä, koska kuten edustaja Kääriäinen omassa puheenvuorossaan huomautti, on aina riittänyt vapaaehtoisia kantahenkilökunnan jäseniä lähtemään kansainvälisiin tehtäviin: aiotaanko asia toteuttaa Puolustusvoimissa niin, että henkilöitä, jotka eivät anna sitoumuksia lähteä ulkomaille, ei enää sijoiteta sellaisiin tehtäviin, joista se lähtö sinne voisi tulla?

14.33 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä siis säädetään Puolustusvoimille kokonaan uusi, neljäs tehtävä, ja kuten edellä on kuultu, erityisesti kantahenkilöstön asema herättää paljon keskustelua ja syystäkin. Pakko harvoin on hyvä motivaattori, varsinkaan haastavissa ja jopa hengenvaarallisissa tehtävissä. Kaikki Puolustusvoimain henkilöstöjärjestöthän kannattavat vapaaehtoisuutta, ja vapaaehtoiset varmasti löytyvät, kunhan palvelussuhteen ehdot ovat kunnossa.

Puolustusvoimien palkkaus perustuu tällä hetkellä rauhanajan henkilökohtaisiin tehtäviin. Niissä ei ole sotilaallista toimintaa eikä voimankäyttöä. Näillä ehdoilla oltaisiin nyt kuitenkin lähettämässä ja jopa määräämässä henkilökuntaa kansainvälisiin tehtäviin. Kysynkin ministeriltä: miksi palvelussuhteen ehdoista ja palkkauksesta ei nyt muuttuvassa tilanteessa neuvotella, vai aiotaanko neuvotella?

Ja kokonaan toinen asia: Onko harkittu, että perustettaisiin erittäin nopeaan toimintaan pystyviä valmiusjoukkoja, kuten esimerkiksi EU-battlegroup, joiden päätehtävä olisi Suomen puolustaminen? Näitä joukkojahan voitaisiin käyttää (Puhemies koputtaa) myös sotilaallisen avun antamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerille puheenvuoro, ihan täältä pöntöstä 4 minuuttia.

14.34 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Kiitoksia, herra puhemies, ja kiitoksia edustajille puheenvuoroista — paljon kysymyksiä, joihin en varmaankaan kattavasti pysty tässä yhteydessä annetussa ajassa vastaamaan.

Ensin kysyi edustaja Heinäluoma, tai esitti mielipiteensä. Olen aivan samaa mieltä siitä, että tämä lakiesitys ansaitsee huolellisen käsittelyn eduskunnassa niin ulkoasiainvaliokunnassa kuin puolustusvaliokunnassakin. Toteaisin kuitenkin, että puolustusministeriö ei sinällään tässä ole kutsumassa joukkoja Suomeen tai päätä avun antamisesta tai pyytämisestä. Tämä on monimutkaisempi prosessi.

Mutta eniten huolta kannettiin Puolustusvoimien palkatun henkilökunnan velvollisuudesta. "Eikö vapaaehtoisuus riitä", jos jotenkin yrittäisin kiteyttää tätä huolta, jota kantavat ainakin edustajat Kaikkonen, Kari, Kääriäinen, Paatero, Kärnä, Pelkonen. Eli voisiko tämän lain saada toimimaan ilman pakkoa? Lähtökohta kuitenkin on, että keskinäistä apua tulee pystyä antamaan nopeasti ja tehokkaasti. Tilanteessa, jossa apua päätetään antaa, kaikki eri joukkoihin ja kykyihin sijoitettu henkilöstö ei välttämättä pysty lähtemään tehtävään, ei virka- tai työsuhteinen henkilöstö eivätkä reservistä palkattavat asevelvolliset. Edellisten osalta lähdön voivat estää kotimaan tehtävät, jälkimmäisten osalta esimerkiksi työnantajan kielteinen päätös. Kummankin ryhmän osalta lähdön voivat estää perustellut henkilökohtaiset syyt. Nopeuden ja tehokkuuden varmistamiseksi joukko pitää täydentää määrävahvuiseksi oikean osaamisen omaavalla, ensisijassa vapaaehtoisella virka- tai työsuhteisella henkilöstöllä. En epäile, etteikö vapaaehtoisia riittäisi. Ja edustaja Paaterolle toteaisin, että kieltäytyminen ei välttämättä johda irtisanomiseen, pitäisin varoitusta todennäköisempänä.

Joukon toimintakyvyn varmistamiseksi tehtäviin on voitava käyttää kaikkia olemassa olevia henkilöstöresursseja, joihin voivat tulla kyseeseen myös muut kuin vapaaehtoiset henkilöt. Ellei tehtäviin ole riittävästi vapaaehtoisia, työnjohto-oikeutta käytettäessä harkittaisiin, olisiko henkilö tarpeen vapauttaa tehtävästä sairauden, vamman, lähiomaisen kuoleman, raskauden tai muun vakavan perhesyyn johdosta. Työsuhteisen henkilöstön osalta saattaa osallistuminen vaatia työsopimuksen ehtojen kuten työtehtävien sisällön muuttamista.

Virkavelvollisuuden tarve perustuu myös siihen, että lähes kaikissa kansainväliseen toimintaan ilmoitetuissa joukoissa ja kyvyissä on sellaisia avaintehtäviä, joiden täyttämättä jääminen voisi johtaa siihen, ettei joukko kykene toteuttamaan tehtäväänsä tai toteuttaminen rajoittuu merkittävästi. En lähde luettelemaan näitä tehtäviä, mutta niitä on melkoinen

liuta. Voin vain sanoa, että esimerkiksi yksi sähkömies voi pysäyttää laivan tai helikopterimekaanikko helikopterin. Eli tämäntyyppisiä ongelmia tässä voisi olla.

Edustaja Kanerva kysyi niin sanotun takalukkokysymyksen, johon edustaja Tuomioja osin vastasikin. Itse en tähän mitään selkeää vastausta haluakaan antaa. Tämä on mielestäni asia, jota, jos tämä menee perustuslakivaliokunnan käsittelyyn, on siellä sitten käsiteltävä.

Edustaja Terho kysyi tästä avusta, mitä se voisi olla. Avusta päätetään tapauskohtaisesti, parempi etten lähde ennakoimaan. Mutta periaatteessa kaikkia Puolustusvoimien suorituskykyjä voidaan käyttää, niin asiantuntijoita kuin ihan aseellisia voimakeinoja.

Edustaja Mustajärvi kysyi. Pakko sanoa, että kyse on uskottavuudesta. Eli jos haluamme apua, sitä on oltava valmis myös antamaan. En muista ihan täysin, mitä sanamuotoa edustaja Mustajärvi käytti, mutta kyseessä on joka tapauksessa kahdenvälinen asia, ei siis mitään yhtäläistä, vai mikä tämä terminne olikaan.

Edustaja Heinonen kysyi, tapansa mukaan, vielä tästä kriisinhallintahenkilöstön vakuutusturvasta, ja siitähän on sosiaali- ja terveysministeriön lakiehdotus lähiaikoina tulossa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä tilaisuus muutamaan vastauspuheenvuoroon.

14.39 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälinen yhteistyö kaikessa laajuudessaan on myös Puolustusvoimien kohdalla tärkeä ja nykyhetkeä, myös tulevaisuutta. Siksi näen perustelluksi, että lakia muokataan siten, että täällä voidaan apua vastaanottaa mutta tarvittaessa sitä myös muille antaa. Korostaisin kumminkin, että tässä on erittäin tärkeää, että tapauskohtaisesti edelleenkin noudatetaan kansallista harkintaa ja nämä päätökset tuodaan eduskuntaan ja hyvillä tiedoilla voidaan näistä päätökset tehdä.

Yhtä lailla yhdyn näihin huoliin työntekijöiden velvollisuudesta erityisesti silloin, kun kysymys on sotilaallisesta toiminnasta. On eri asia puhua kansainvälisistä tehtävistä kuin ääripäästä, jolloin voimankäyttöä on käytössä. Kuten ministeri tässä totesi tästä kieltäytymisestä, että se johtaisi varoitukseen, eikö tämä käytännössä tarkoita yhtä kuin kieltäytyminen voisi johtaa irtisanomiseen? Olen ymmärtänyt, että riittävän monta varoitusta tähän voi johtaa.

14.40 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskinäisriippuvuus on kasvanut, turvallisuustilanne on muuttunut, ennustettavuus heikentynyt, ja tilanteet syntyvät entistä nopeammin. Sitä taustaa vasten hallituksen esitys on oikea ja vastaa niihin tarpeisiin, joihin olemme myös kansainvälisissä sopimuksissa, Lissabonin sopimuksessa, sitoutuneet.

Kysymykseni ministerille kuuluu kansainvälisen avun pyytämisestä. Täällä ehdotuksessa sanotaan, että apua voidaan pyytää valtiolta, Euroopan unionilta tai kansainväliseltä järjestöltä. Kysymykseni kuuluu: Mitä tällaiset kansainväliset järjestöt mahdollisesti voisivat olla? Kuuluuko siihen ryhmään esimerkiksi Nato, ja minkälaisessa tilanteessa, jos näin on, apua mahdollisesti voitaisiin pyytää Natolta sen sijaan, että sitä pyydettäisiin joltain toiselta valtiolta?

14.41 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillähän on jo pitkät perinteet kansainvälisessä kriisinhallinnassa. Mutta nyt tämä laki on aivan erilainen, ja tämä on semmoinen suuri periaatteellinen keskustelun paikka. Siinä mielessä Suomi on erilainen, että meillä sotilaallinen puolustus nojaa yleiseen asevelvollisuuteen, mutta kaikissa verrokkimaissa näin ei ole, vaan verrokkimaissa on ei-vapaaehtoisuuteen perustuva järjestelmä kansainvälisen sotilaallisen avun antamisen tehtävissä. Niin kuin tässä on jo kuunneltu moneen suuntaan, niin varmaan suurin keskustelunaihe on, mitenkä kantahenkilöstö sitten, perustuuko se siihen vapaaehtoisuuteen vai niin sanottuun pakkoon. Varmaan tässä käydään keskustelua, ja tärkeintä on, ymmärtäisin näin, että jos me pyydämme apua, niin kyllä meidän pitää myös sitten apua saada. Mutta toivottavasti taas päästään semmoiseen hyvään yhteisymmärrykseen tämän lain osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Kari ja edustaja Tolppanen, ja sen jälkeen siirryttäisiin puhujalistaan, jossa ensimmäisenä on edustaja Niikko.

14.42 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pari napakkaa kysymystä.

Toistan kysymykseni: koskeeko mahdollinen pakko ainoastaan uutta Puolustusvoimien henkilökuntaa, uusia upseereita, uusia sotilaita? Toivoisin myös, että valiokuntakäsittelyssä viimeistään kirkastettaisiin myös tätä päätöksentekotasoa: mitkä asiat päättää puolustusministeri, mitkä asiat päättää eduskunta, mitkä asiat päättää tasavallan presidentti mahdollisesti myös yhdessä hallituksen kanssa?

Viime kaudella, arvoisa ministeri, suhtauduitte puolustusvaliokunnan puheenjohtajana varsin varauksellisesti kansainväliseen kriisinhallintatyöhön, muun muassa eduskunnassa käyttämienne puheenvuorojen pohjalta tämän analyysin voi tehdä. Nyt pidätte sinnikkäästi kiinni siitä, että kantahenkilökunnan osalta pidettäisiin pakkoa yllä ja velvoitettaisiin kantahenkilökunta osallistumaan tietynlaiseen kansainväliseen kriisinhallintaan, vaikkakin nyt EU:n yhteistyön nimissä. Kuinka suurta joukkoa olette ajatelleet Puolustusvoimista irrotettavan näihin kansainvälisiin tehtäviin tarvittaessa?

14.44 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt ryhdyttiin puhumaan myöskin näistä työntekijöistä, olivatpa he sitten kantahenkilökuntaa tai sotilaita, niin haluaisin kysyä, kuka kantaa vastuun sellaisessa tilanteessa, että kriisinhallintatilanteessa, sotilaallisessa tai siviilitilanteessa, tapahtuu vahinko ja sotilas tai työntekijä loukkaantuu ja esimerkiksi traumatisoituu, jos sattuu olemaan taas tämmöinen sotilaallinen tilanne, eli syntyy veteraaneja. Kuka kantaa vastuun siitä? Onko se se avunpyytäjä vai se kohde, missä tämä on tapahtunut, vai onko se Suomen valtio? Onko nämä asiat otettu huomioon samalla tavalla niin kuin aikoinaan otettiin huomioon YK-faittereiden kohdalla myöskin psyykkisen puolen ongelmat sen jälkeen, kun tultiin kotiin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä pari puheenvuoroa, näköjään kolme. Edustaja Niikko — olin varannut hänelle, kun hänellä oli ensimmäinen varsinainen puheenvuoro. Hän haluaa välttämättä vastauspuheenvuoron. Totean tässä, että puhemiehen ei ole välttämättä tarvis myöntää kaikkia niitä puheenvuoroja debatissa, jotka

debatin aikaan pyydetään. Tämä edustaja Niikolle ja kaikille muillekin kansanedustajille tiedoksi. Mutta tällä kertaa, edustaja Niikko, armo käy oikeudesta.

14.45 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toki se on hyvä, että myös hallinto- ja turvallisuusosaston puheenjohtaja saa debatissa puheenvuoron, jos sitä pyytää, eikä jätetä kysymyksiä pelkästään tuonne puheenvuoron kohdalle.

Mutta itse kysymys ministerille olisi tällainen: kun oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että vieraiden joukkojen toimintaa ei ole alistettu Suomen sotilasjohdon alaisuuteen, ja perusteluna on se, että tämä näyttäisi olevan mahdotonta myös toteuttaa, ja sitten tulee ongelmaksi tämä perustuslain 1 momentin tulkinta, niin minkä takia tämä ei ole mahdollista toteuttaa siten, miten esimerkiksi oikeusministeriö olisi ehkä halunnut tässä lausunnossaan tehdä, jos se olisi ollut mahdollista?

Toinen kysymys koskee näitä työntekijöitä, heidän pelkoaan siitä, että esimerkiksi tämä palkansaajajärjestö Pardia ja jotkut muut ovat sanoneet näin, että operaation kustannukset saattavat nousta, ja kun ne ovat tällä hetkellä Puolustusvoimien toimintamenojen sisällä, niin voiko se johtaa (Puhemies koputtaa) pahimmillaan sitten noihin leikkauksiin... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt vastauspuheenvuoro edustaja Kanervalle.

14.46 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Vuonna 2007, herra puhemies, Antti Sierla teki selvityksen siitä, minkälaisilla joukoilla, vahvuuksilla Suomi voisi olla mukana apupanostaan kansainvälisissä operaatioissa antamassa, ja hän päätyi siihen, että voisi olla kysymyksessä Suomen tapausta ajatellen noin prikaatin kokoinen satsaus. Jos tätä samaa asiaa kysyn nyt ministeriltä, niin miten hän arvioi: minkä kokoinen voisi kutakuinkin olla maksimissaan se panos, jolla Suomi voisi ottaa osaa tällaiseen kansainväliseen vastuunkantoon?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Elo.

14.47 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustamassani perustuslakivaliokunnassa tietysti aikanaan sitten käsitellään tätä asiaa valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta huolellisesti asiantuntijoita kuullen, mutta tässä vaiheessa toteaisin, että kun Suomi sitoutuu avun antamiseen ja vastaanottamiseen tarvittaessa, niin tietysti meidän on kyettävä täyttämään se velvoite kaikissa tilanteissa. Niin kuin ministeri otti esille, niin kriittisten avaintehtävien suorituskyky on silloin turvattava.

Muusikko Pave Maijanen laulaa kappaleessaan, että on toimittava niin, "ettei nuorukaiset joudu uusiin sotiin". Näinhän vastuullinen valtiovalta tietysti toimii, että rauha ja vakaus säilyvät Euroopassa myös tulevaisuudessa, mutta ulkoministeri Soini on todennut ja korostanut, että Suomi aina itse päättää, mihin ja millaisiin operaatioihin lähdemme mukaan. Kysynkin vielä arvoisalta ministeriltä — kansa vaatii, ja oikeutetusti vaatii, aina konkretiaa — (Puhemies koputtaa) minkälaisista operaatioista tosiaan Suomen kohdalla voisi olla kyse.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerillä nyt 2 minuuttia.

14.48 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kymäläiselle vastauksena: Kyllä, aina on käytettävä kansallista harkintaa, kun päätetään avun antamisesta tai vastaanottamisesta. Päätös on tehtävä Suomen etua silmällä pitäen. Tämän pitäisi olla itsestään selvä asia.

Edustaja Kiuru kysyi avun pyytämisestä toiselta valtiolta, EU:lta tai kansainvälisiltä järjestöiltä, niin kuin laissa lukee. Mitä ovat nämä kansainväliset järjestöt, voisivatko ne olla esimerkiksi Nato, kysyi hän. Voi olla, toki tämä on teoreettista. Otan esimerkin viime syksyltä, jolloin Ranska vetosi tähän keskinäisen avunannon lausekkeeseen ja bilateraalilla tavallahan nämä neuvottelut sitten hoidettiin. Mutta totta kai se on ymmärrettävää, että jos tilanne Suomen osalta sattuu muistuttamaan esimerkiksi lähinnä katastrofaalista, niin apua pyydetään varmasti aivan kaikkialta, mistä sitä on saatavissa.

Edustaja Karille totean tästä Puolustusvoimien palkatun henkilöstön pakkokysymyksestä, että kyllä, pakko koskee kaikkia. Puolustushallinnolle tulee uusi tehtävä. Se koskee silloin kaikkia, niin uusia kuin vanhoja työntekijöitä. Edustaja Kari kysyi myös suhdettani kansainväliseen kriisinhallintaan. Tässä lakiesityksessä siitä ei kuitenkaan ole kysymys enkä ole irrottamassa mitään tiettyä osastoa, poolia puolustusvoimista nyt tätä uutta Puolustusvoimien neljättä tehtävää, kansainvälisen avun antamista, toteuttamaan.

Edustaja Tolppaselle totean kriisinhallintaveteraaneista näissä mahdollisissa tulevissa tehtävissä liittyen tähän lakiesitykseen, että Suomen valtion korvausmenetelmien mukaan mennään.

Edustaja Niikko, jos oikein ymmärsin, kysyitte, kuka johtaa Suomessa olevia ulkomaisia sotilasjoukkoja. Johtosuhteet määräytyisivät tapauskohtaisesti Suomen avunpyynnön, tehtävän ja Suomen asettamien rajausten mukaisesti. Johtosuhteista ja muista toiminnan käytännön toteuttamistavoista sovittaisiin avunantajan kanssa.

Edustaja Kanerva kysyi tästä suurlähettiläs Sierlan selvityksestä vuodelta 2007. Siinä mainittiin tämä noin prikaatin satsaus, mutta tämä selvitys kuitenkin liittyi Natoon, joten tämä kysymys on spekulatiivinen, en voi siihen vastata.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

14.51 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Terrorismia vastaan tulee valtioiden toimia yhteisrintamana, tämähän on meille itsestään selvää ja olemme siitä yksimielisiä. Tiedustelu- ja asiantuntijatiedon vaihtaminen valtioiden välillä on ensisijaisen tärkeää ja järkevää yhteistyötä. Pariisin terrori-iskun jälkeen Ranska pyysi keskinäisen avunannon lausekkeen perusteella apua muilta EU-mailta. Jos rehellisiä halutaan kuitenkin olla, niin on todettava, että maahanmuuton aiheuttamia epäonnistumisia korjataan ympäri Eurooppaa, ikävä kyllä, jälkijättöisesti ja vieläpä yhteisvastuullisesti. Ranska halusi kansainväliseen kriisinhallintaan osallistumisen korvaamista muiden EU-maiden toimin ja Ranskan omien voimavarojen vapauttamista terrorisminvastaiseen toimintaan. Näyttääkin siltä, että EU:ssa on vallassa trendi, että säädetään lakeja, joilla kaikki valtiot osallistuvat pian kaikkien maiden sisäisiin konflikteihin. Tämä on todellinen huoli. Missä määrin tämä kehitys on järkevää, jää tulevaisuudessa nähtäväksi ja arvioitavaksi.

Arvoisa puhemies! Tahdon omalta osaltani evästää valiokuntaa muutamalla huomiolla tästä hallituksen esityksestä.

Käsillä oleva hallituksen esitys muuttaisi olennaisesti Puolustusvoimien mahdollista roolia ulkomaan konflikteissa. Nykyisen lainsäädännön mukaan tällä hetkellä Puolustusvoimat voi antaa apua toiselle valtiolle, jos kyseessä on suuronnettomuus, terrori-isku tai muu samankaltainen tilanne. Apu voi sisältää vain kalustoa, materiaaleja ja asiantuntija-apua. Voimakeinoja ei saa käyttää. Lakiehdotus muuttaisi asiaa merkittävästi. Jatkossa apu voisi kohdistua toisen valtion lisäksi myös Euroopan unionille tai kansainväliselle järjestölle tai liittyä muuhun kansainväliseen toimintaan. Enää ei lailla määriteltäisi, mitä apu voi käytännössä olla. Voimakeinoja ei rajata ulkopuolelle. Puolustusvoimat voisivat toimia itsenäisesti, ei ainoastaan tukien toista Suomen viranomaista.

Näitä määritelmien löyhennöksiä perustellaan taas kerran EU:lla. Ja tässä voitaisiin todeta nyt edustaja Mustajärvelle, että missä EU, siellä ongelma tulee taas vastaan. Tässä kohdin valiokunnan tulisi kuitenkin tarkasti miettiä, mihin Lissabonin sopimus oikeasti velvoittaa ja ei velvoita Suomea. Oikeuskanslerinvirasto on kommentoinut sitä, että laki ei määrittelisi avun antamisen tai pyytämisen edellytyksiä tai edes sitä, mihin tehtäviin Puolustusvoimat voisivat apua antaa tai vastaanottaa. Aliupseeriliitto vaatii lausunnossaan, että suoranaiset taistelutehtävät sotatoimialueella tai muutoin sodanomaisissa olosuhteissa rajattaisiin pois.

Tämä on mielestäni tarpeellinen huomio. Puolustusvoimat ovat puolustusvoimat, eikä Suomen tulisi ainakaan heppoisesti osallistua muiden maiden konflikteihin muutoin kuin asiantuntija- ja tukitehtävissä. Uskon siihen, että nykyinen hallitus ymmärtää Suomen edun tapauskohtaisesti, mihin operaatioihin kannattaa ja ei kannata osallistua, mutta kuka tietää, millaisia hallituksia ja presidenttejä Suomeen vielä tulee. Lailla pitäisi laittaa selkeät raamit sille, mihin tehtäviin suomalaisjoukkoja voidaan lähettää.

Esityksen taloudelliset vaikutukset pitää tarkastella paremmin. Valtion niukkoja resursseja ei tule käyttää Puolustusvoimien seikkailuihin ulkomailla, ainakaan kevyin perustein. Lakiesityksestä mahdollisesti syntyvät velvoitteet, jo pelkästään valmistautuminen niihin, voivat aiheuttaa Puolustusvoimille huomattavia lisäkustannuksia. Nämä rahat eivät myöskään saisi olla pois oman maan puolustuksen turvaamisesta.

Jatkossa Puolustusvoimien henkilöstöä voitaisiin määrätä ulkomaiden tehtäviin ilman heidän omaa suostumustaan. Voidaanko jo virkaan nimitetyn virkamiehen velvollisuuksiin puuttua näin radikaalisti ja yksipuolisesti, kysyy lausunnossaan muun muassa Aliupseeriliitto. Puolustusvoimien henkilöstö on lähtökohtaisesti sitoutunut palvelemaan Suomen turvallisuutta, ja heitä tulee kuunnella tarkalla korvalla valiokunnan käsittelyssä. Hyvää esityksessä on se, että varusmiesten osallistuminen ulkomaan tehtäviin on vapaaehtoista.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus on ykkösasia, ei epämääräisiin kansainvälisiin avunpyyntöihin osallistuminen. Sellaisia voi tulla jatkuvasti lisää. Yli puolessa maailman konflikteissa vähintään toinen osapuoli perustelee väkivaltaansa islamilla, eikä tälle näy olevan loppua. Tuleekin tarkoin harkita, millaisia mekanismeja luomme, joilla Suomi tai Puolustusvoimat sotkeutuvat toisten valtioiden sisäisten ongelmien ratkaisemiseen. Puolustusvoimat ovat Suomen puolustamista varten. Tämä periaate on syytä pitää mielessä kristallinkirkkaana.

14.56 **Pertti Salolainen kok:** Arvoisa puhemies! Meillä on ollut tapana Suomessa vähätellä Euroopan unionin Lissabonin sopimuksen turvallisuuspoliittista merkitystä. Nyt yht-

äkkiä me huomaammekin, että se on äärettömän tärkeä. Nämä terrori-iskut Pariisiin ja Madridiin ovat osoittaneet, että sillä on myöskin käytännöllistä merkitystä.

On sanottu, että Euroopan unionilla ei ole asevoimaa. Ei olekaan, mutta jäsenmailla on. Ja tämä koskee aivan yhtä hyvin jäsenmaitten asevoimaa kuin esimerkiksi Natolla on asianlaita. Eli joskus on verrattu, että tästä voitaisiin puhua tavallaan samaan sävyyn kuin Naton 5 artiklasta. Ei nyt aivan näin, mutta sillä tavalla kuitenkin, että tämä muodostaa velvollisuuden auttaa hyökkäyksen kohteeksi joutunutta, millä on erittäin erittäin suuri merkitys.

Jotta ymmärtäisimme kaikki ne ulottuvuudet, jotka tähän liittyvät, otetaan tällainen kuvitteellinen esimerkki, että joku Baltian maa joutuisi sotilaallisten toimenpiteitten kohteeksi. Siinä yhteydessä me joutuisimme todella testaamaan, mikä olisi Suomen rooli tällaisessa asiaintilassa. Eli ei pidä vähätellä näitä ongelmia, jotka tässä voivat syntyä, vaan tulee nähdä tämä realismi.

Kun puhutaan paljon siitä, mitenkä me voimme osallistua ulkomailla tapahtuvaan sotilaalliseen avustamiseen, pitää muistaa se, mitä täällä on joku jo korostanutkin aikaisemmin, eli että sama koskee myöskin meitä, kun me olemme avun tarvitsijoita. Jos me asetamme kovin suuria rajoituksia sille, millä tavalla itse osallistumme ulkomailla, niin muut voivat ajatella sitten meidän osaltamme, että meitäkään ei tarvitse sitten auttaa mittavasti, jos sellainen tilanne syntyy. Ja tämä on erittäin tärkeä näkökohta tässä.

Kysyin ministeriltä jo aikaisemmin sitä, kuka päättää kiireellisyydestä, mutta jos huomasin, niin hän ei vastannut siihen. (Puhemies koputtaa) Kysyn nyt tarkemmin: onko se tasavallan presidentti, joka päättää sitten, että nyt tuli kiireellinen paikka, ja silloin tämä menettely otetaan käyttöön?

14.58 **Simon Elo ps:** Arvoisa puhemies! Lakiuudistuksen ansiosta Suomen valmius osallistua kansainväliseen yhteistyöhön kriisitilanteissa vahvistuu. Lakiuudistus mahdollistaa kansallisen päätöksenteon avun antamisessa ja vastaanottamisessa EU:n puitteissa ja laajemmin kansainvälisessä yhteistyössä. Suomella ei saa olla lainsäädännöllisiä esteitä osallistua kahdenvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Nopeasti muuttuviin tilanteisiin täytyy pystyä vastaamaan. Esitys perustuu EU:n yhteisvastuu- ja myös keskinäisen avunannon lausekkeisiin. Näiden pohjalta tämä lainsäädäntöhanke käynnistyi jo viime hallituskaudella.

Puolustusvoimille tulee uusi tehtävä osallistua kansainvälisen avun antamiseen ja muuhun kansainväliseen toimintaan. On tärkeää huomata, että Suomen pyynnöstä Suomelle apua antavan joukon toimivalta suorittaa tehtäviä ja käyttää voimakeinoja määräytyy kansallisen lainsäädännön nojalla ja apua koskevan päätöksen määräysten mukaan. Ei kukaan — ei kukaan — voi sanella Suomelle tehtävän ja avun ehtoja.

Arvoisa puhemies! On esitetty huoli siitä, että uusi tehtävä pakottaa suomalaiset isänmaan palvelemiseen sitoutuneet sotilaat "muille maille vierahille". On jopa heitetty ilmaan, että lakiuudistuksen myötä suomalaiset joukot voidaan lähettää Turkkiin. Näin pelottelevan soisi muistavan, että Turkki ei ole EU:n jäsen. Esitys koskee EU-maita ja erityisesti Pohjoismaita — mukaan lukien Norja, joka ei ole EU:n jäsen. Turkilla pelottelevan soisi siis miettivän myös kahteen kertaan, haluaako hän Turkista EU:n jäsenen.

Esitetyt huolet ovat nähdäkseni perusteettomia. Puolustusvoimien palveluksessa on hieman yli 8 000 ammattisotilasta. Kansainvälisiin tehtäviin käytetään ensisijaisesti sellaista Puolustusvoimien henkilöstöä, joka on vapaaehtoisesti sitoutunut kansainväliseen toimin-

taan. Varusmiesten ja reserviläisten kansainvälisiin tehtäviin osallistuminen perustuu jatkossakin vapaaehtoisuuteen.

Tilanne, jossa ammattisotilaita jouduttaisiin määräämään vastoin tahtoaan operaatioon Suomen ulkopuolelle, ei ole käytännössä todennäköinen, mutta lainsäädännön tasolla siihenkin on varauduttava. Työnjohto-oikeutta on tarvittaessa voitava käyttää. Ammattisotilaiden kohdalla kansainväliset tehtävät eivät kuulu maanpuolustusvelvollisuuden vaan virkavelvollisuuden piiriin. Varusmiestä ja reserviläistä velvoittaa sotilasvala, ja ammattisotilasta ja muuta palkattua Puolustusvoimien henkilöstöä velvoittaa virkavala.

Arvoisa puhemies! Kun Suomi sitoutuu avun antamiseen ja vastaanottamiseen tarvittaessa, meidän on kyettävä täyttämään velvoite kaikissa tilanteissa. Näin ollen kaikkiin kuviteltavissa oleviin tilanteisiin täytyy varautua myös lainsäädännössä. Kriittisten avaintehtävien suorituskyky, kuten puolustusministeri korosti, on turvattava.

Muusikko Pave Maijanen laulaa kuuluisassa kappaleessaan, että on toimittava niin, "ettei nuorukaiset joudu uusiin sotiin". Vastuullinen valtiovalta Suomessa tekee työtä sen puolesta, että rauha ja vakaus Euroopassa säilyvät myös tulevaisuudessa. Kuten ulkoministeri Timo Soini on korostanut, Suomi aina itse päättää, mihin operaatioihin lähdemme mukaan.

Arvoisa puhemies! Pave Maijanen myös laulaa, että "jokainen joka apua saa, sitä joskus tajuu myös itse antaa". Suomi ei voi odottaa kriisitilanteessa apua muilta EU-mailta, jos emme itse ole valmiita, tilanteen niin vaatiessa, apua myös antamaan. (Pertti Salolainen: Juuri näin!) Toivottavasti puheenvuoroni rohkaisee niitä — edustaja Salolainen on jo rohkaistunut — jotka vielä "päätöksessään horjuu".

15.03 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen käsillä oleva esitys kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta sai alkunsa Lissabonin sopimuksen yhteisvastuu- ja avunantolausekkeen lainsäädännölle asettamien muutostarpeiden johdosta. Tästä on nyt jo 7 vuotta, ja nyt ollaan viimein saamassa lainsäädäntö, joka mahdollistaisi kansainvälisen sotilaallisen avun.

Nyt keskusteltava ehdotus koskee siis lakimuutoksia puolustusministeriön hallinnonalan tehtäviin. Esityksen myötä Puolustusvoimien uudeksi tehtäväksi lisättäisiin osallistuminen kansainvälisen avun antamiseen ja muuhun kansainväliseen toimintaan. Lakimuutos mahdollistaisi suomalaisten sotilaiden voimankäytön kansainvälisissä tehtävissä: jos esimerkiksi jokin EU-maa joutuisi sotilaallisen hyökkäyksen kohteeksi, voisi Suomen Puolustusvoimat auttaa kyseistä maata myös sotilaallisin keinoin, ja vastavuoroisesti lakiehdotuksen myötä Suomi voisi vastaanottaa sotilaallista apua oman alueensa puolustamiseen. Lakiesitys vahvistaa EU:n merkitystä turvallisuusyhteisönä Suomen kannalta. Kansainvälinen toiminta sinänsä sisältyy jo kiinteästi kaikkiin Puolustusvoimien lakisääteisiin tehtäviin eli Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, muiden viranomaisten tukemiseen ja osallistumiseen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan sekä sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa. Suomen sotilaallista puolustusta pyritään vahvistamaan myös kansainvälisellä yhteistyöllä.

Arvoisa puhemies! Lakiehdotus koskee henkilöstön osalta ennen kaikkea puolustushallinnon vakinaista henkilökuntaa ja siinä erityisesti sotilaita. Kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen tulisi osaksi ammattisotilaiden ja muun henkilökunnan virkavelvollisuutta. Sitä on perusteltu muun muassa sillä, että puolustushallinnolla täytyy olla keino varmistaa se, että niin sanotut avainhenkilöt sitoutuvat osallistumaan kansainvälisiin

tehtäviin. Emme voi joutua tilanteeseen, jossa joku avainhenkilö, kuten mekaanikko, ei suostuisi suorittamaan kansainväliseen apuun liittyvää tehtäväänsä ja siten vaarantaisi tai jopa estäisi tehtävän suorittamisen. Asevelvollisten osalta osallistuminen perustuisi vapaaehtoiseen sitoumukseen. Lakiehdotuksella pyritään siten vastaamaan siihen, että valtio pystyy täyttämään velvoitteensa. Muilta osin henkilöstön osallistumisen tulee olla vapaaehtoisuuteen perustuvaa.

Henkilöstöjärjestöt kritisoivat lakiehdotukseen antamissaan lausunnoissaan sitä, että lakimuutoksen myötä palvelussuhteen ehtoja muutettaisiin kesken työ- tai virkasuhteen. Osa järjestöistä ehdotti, että kansainvälisen avun tehtäviin käytettäisiin vain lain voimaantulon jälkeen palvelukseen tulleita henkilöitä ja sitä ennen palvelukseen tulleilta pyydettäisiin nimenomainen suostumus niihin. Vaikka suostumusmenettelyyn ammattisotilaidenkin osalta mentäisiin, voisi silti jäädä se ongelma, että kaikkiin tehtäviin ei löytyisi koulutettua henkilökuntaa. Upseeriliiton ehdottamasta henkilöstöpoolista, josta kansainvälisiin tehtäviin nimetyt valittaisiin, on kysyttävä, onko puolustushallinnolla tähän varaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi. Kaikissa verrokkimaissamme on ei-vapaaehtoisuuteen perustuva järjestelmä kansainvälisen sotilaallisen avun antamisen tehtävissä. Näkemykseni mukaan: jos halutaan hädän tullen vastaanottaa apua, täytyy meillä olla myös valmius sitä tarvittaessa antaa. Tällä hetkellä saamme asua täällä Suomessa rauhassa, mutta tiedetään, että maailma on konflikteja täynnä, ja sitä ei koskaan tiedä, mitä lähiseuduilla ja vähän kauempanakin tapahtuu. Olisi hyvä, että tämäkin lakiesitys saataisiin päätökseen ja yksimielisesti.

15.08 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Puolustusvoimista annettua lakia, aluevalvontalakia sekä asevelvollisuuslakia.

Valtioiden ja myös Suomen keskinäisriippuvuus on kasvanut. Samalla myös erilaiset turvallisuusuhat ovat lisääntyneet ja entiset uhat ovat muuttuneet monisyisemmiksi. Reagointiaika uhkatilanteisiin on lyhentynyt. Tilanteet saattavat syntyä ja eskaloitua kuukausien sijasta viikoissa tai päivissä. Esimerkkinä nopeasti muuttuneesta tilanteesta on Suomen viime vuonna kokema maahanmuuttoryntäys.

Vuonna 2009 voimaan tullut Lissabonin sopimus edellyttää Suomelta velvoitteita, joihin emme nykyisten lakien voimassa ollessa voi vastata. Esimerkiksi Ruotsin auttaminen sukellusvenejahdissa ei ole mahdollista. Apua on pystyttävä antamaan mutta myös vastaanottamaan.

Lissabonin sopimuksen sisällöstä ja erityisesti keskinäisen avunannon lausekkeesta: "Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissä olevin keinoin Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti." Sopimuksen yhteisvastuulauseke ja keskinäisen avunannon lauseke sitovat Suomen eurooppalaiseen arvoyhteisöön ja turvallisuuskäsitykseen myönteisellä tavalla entistä tiukemmin. Kuitenkin keskinäisen avunannon lauseke on luonteeltaan jäsenvaltioiden välinen sitoumus, jolla ei luoda uutta toimivaltaa EU:lle. Avunantolauseke on jäsenvaltioita yhtäläisesti velvoittava.

15.10 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Sotilasliittoon kuulumattomalle maalle EU:n turvatakuut 222 ja 42.7 ovat tärkeimmät. Hieman hämmästyneenä kuuntelin esimerkiksi edustaja Niikon puheenvuoroa täällä salissa ja muuta-

mia muita puheenvuoroja, jotka ovat olleet näitä EU:n turvatakuita vähätteleviä: tulkintaa rajaavia puheenvuoroja ja sellaisia puheenvuoroja, joissa lähestytään tätä asiaa pelkästään niin, että kaikissa tilanteissa me olisimme avunantajia, me olisimme joka tilanteessa menossa auttamaan.

Ruotsissa jo, aivan aiheellisesti, on pohdittu tämäntyyppisen keskustelun takia sitä, onko näillä EU:n turvatakuilla aidosti turvaa antava vaikutus. Myös Viron keskustelua kun on kuunnellut, niin Nato-maana Viro ei ole kovin suurta arvoa näille antanut. Oli ilo sen takia kuulla, että ministeri Niinistö tässä esittelypuheenvuorossaan lähestyi tätä kysymystä nimenomaan siitä tulokulmasta, että meillä, Suomella, on jatkossa mahdollisuus saada pahimmalla hetkellä apua muilta EU-mailta. Sotilasliittoon kuulumattomalle maalle EU:n turvatakuiden mahdollisimman lavea tulkinta on paras turva ja tuki.

Tässä lainsäädännössä Puolustusvoimille annetaan niin sanottu neljäs tehtävä, jolla voimme täyttää sen, mitä olemme aikanaan päättäneet — tai minun edeltäjäni ja osa niistä, jotka täällä salissakin ovat edelleen, ovat päättäneet — Lissabonin sopimuksessa: sen, että tulemme kaikella mahdollisella tavalla antamaan apua toiselle EU-maalle pahimmalla hetkellä. Kyse on siis 222:sta ja 42.7:stä, EU:n turvatakuista, jos sitä sanaa niistä käytämme.

Puolustusvaliokunta tulee tämän asian käsittelemään, ja tulemme sen tekemään varmasti tapamme mukaan perusteellisesti. Päätöksentekojärjestys on varsin hyvin kunnossa, ja täällä muutamia hyviä puheenvuoroja on siihen käytetty. Myös se, ketkä ovat mukana jatkossa näissä kansainvälisissä avunantotehtävissä, on varsin selkeästi rajattu ja määritelty, ja itse uskon, että vapaaehtoisia näihin tehtäviin tulee löytymään, niin kuin on löytynyt meidän muihinkin kansainvälisiin tehtäviin.

Kun tätä kansainvälistä vertailua itse asiassa luin tästä hallituksen esityksestä — tässä on tarkempaan tarkasteluun otettu yhdeksän maata eli Alankomaat, Irlanti, Itävalta, Norja, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa ja Viro, siis osa Natoon kuuluvia maita ja osa sotilasliittoon kuulumattomia maita — niin aika harvassa maassa on näin selkeää kokonaisuutta, mikä meillä nyt Suomessa on syntymässä. Monet maat lähestyvät tätä kysymystä hieman erilaisilla lainsäädännöillä, mutta tämä meidän lainsäädäntö vastaa kyllä jatkossa varsin hyvin siihen, mitä Lissabonin sopimuksessa olemme luvanneet. Olemme luvanneet, että kaikin mahdollisin keinoin olemme valmiit auttamaan hyökkäyksen kohteeksi joutunutta toista Euroopan unionin jäsenvaltiota mutta olemme myös saaneet muilta EU-valtioilta lupauksen siihen, että pahimmalla hetkellä he ovat myös meitä valmiita auttamaan kaikin mahdollisin keinoin.

15.15 **Ilkka Kanerva kok:** Arvoisa herra puhemies! Keskinäisriippuvuus on eräs sellaisia asioita, joiden myönteiseen toteuttamiseen tietysti haluaa kernaasti luottaa, haluaa kernaasti uskoa tai vähintäänkin toivoa: ajatella siis, että mitä vahvemmat ovat valtioiden ja kansainvälisten toimijoiden keskinäiset verkostot, keskinäinen riippuvuus toinen toisistaan, niin se maksaa myöskin meille sen myönteisen lopputuloksen, että omakin turvallisuutemme, oman olemassaolomme perustan turvaaminen, on silloin jossakin mitassa tullut hoidettua. Kyllä, näin on varmasti hyvä uskoa, mutta se kun ei tahdo tässä kyynisessä maailmanmenossa tietystikään ihan riittää.

Valitettavasti olemme nähneet, että tämä myönteinen uskomus ei kanna kaikissa olosuhteissa, ei varsinkaan silloin, jos selvät valtapoliittiset edut asettuvat ristiriitaan tämän hyvää tarkoittavan, myönteisen uskomuksen kanssa. Siitä huolimatta ei pidä luovuttaa. Samanaikaisesti pitää itse huolehtia siitä, että oma puolustus, oma pesä on kaikissa olosuh-

teissa kunnossa, että meitä itseämme ei koskaan yllätetä, ei hyväuskoisuuden takia eikä sen takia, että meidän oma puolustusvalmiutemme olisi päästetty rapautumaan. Siitä huolimatta kannattaa rakentaa parempaa maailmaa, ja nyt puhumme sellaisesta asiasta, jolla on tässä katsannossa merkitystä tämän keskinäisriippuvuuden lisäämisen merkeissä. Siihen ei tietystikään voi rakentaa meidän turvallisuuttamme kaikkineen, sen jokainen varmasti ymmärtää, mutta parhaimmillaan se tuo merkittävää lisäarvoa kaikelle sille, jolla myöskin Suomen kansallisesta, valtiollisesta riippumattomuudesta, kansalaistemme perusoikeuksista kyetään pitämään huoli. Sen vuoksi kannattaa tähän esitykseen suhtautua kaikella myönteisyydellä ja nähdä se osana, lisäarvona Suomen turvallisuuden rakentamista koskevassa arkkitehtuurissa, mutta ei vain Suomen, vaan koko meidän sivilisaatiomme, koko sen kulttuuripiirin merkeissä, johon niin Euroopan unioni kuin laajemminkin ottaen se arvoperusta kuuluu, jonka Suomikin yhteiskuntana ja valtiona jakaa.

Kyllä tämä lakiesitys on tulkittava kuitenkin niin, että se kattaa meidän elinpiiriämme laveammaltikin kuin vain Euroopan unionin jäsenmaita. Jos Norja joutuisi tällaisen hyökkäyksen kohteeksi, jota tässä spekuloidaan, niin on tietysti täysin selvää, että Suomi olisi sellaisessa asetelmassa kiinteästi mukana. Tämä ei siis ole, niin kuin täällä jotkut puhujat totesivat, koskemassa ainoastaan vain Euroopan unionin jäsenmaita, kylläkin niin, että keskeiset tulkinta-alueet ovat, niin kuin puhuja täällä ansiokkaasti totesi, avunantolauseke ja solidaarisuuslauseke Lissabonin sopimuksissa, mutta erityisesti tässä ovat olleet pontimena liikkeellelähdössä Suomen ja Ruotsin keskinäisten toimenpiteitten toteuttaminen esimerkiksi aluevalvontaa koskevissa asioissa. Tämä on meille tärkeä lisäarvo, ja sen takia tässä on syytä olla mukana. Tämä on uusi avaus, uusi mahdollisuus myöskin vankistaa Suomen turvallisuutta, mutta yhteistyössä kansainvälisen yhteisön kanssa. Jotenkin itse näen tässä tältä pohjin vain perusteita olla suhtautumassa tähän myönteiseltä pohjalta.

Keskinäisen avunannon merkitys eli avun antaminen ja avun vastaanottaminen on tässä keskeistä, siis laveammin kuin mitä kriisinhallinta sellaisenaan kattaa ja tarkoittaa. Tämä on tärkeä asia meille suomalaisille, joitten oma kansallinen historia antaa oman todistusaineistonsa siitä, kuinka tällaisiin asioihin pitää suhtautua. Tietysti tässä on herkkiä kohtia lähinnä sen osalta, miten suhtautua niihin asetelmiin, joissa tämä palveluspakko asettuu kuvaan. Mutta toisaalta on ymmärrettävä, että koko uskottavuus tässä lakiesityksessä nojaa siihen, että me kykenemme silloin, kun apua tarvitaan, sitä myöskin tuolloin antamaan ja tietysti myöskin peilikuvassa nähtynä vastakkaiseen suuntaan. Jos joku odottaa saavansa apua, on sitä tietysti kyettävä kaikissa olosuhteissa myöskin antamaan.

Ongelmaton tämä tietysti ei ole, sillä perustuslain 127 §:n maanpuolustusvelvoitetta ei ole tässä loppuun saakka tulkittu ja katsottu, kuinka se on. Toivon todella, että asiaan löytyy myönteinen ratkaisu, joka mahdollistaa Suomen aktiivisen mukanaolon tämänkaltaisissa järjestelyissä. Meillä ei ole mahdollisuutta tällä hetkellä tietää, voimmeko kantahenkilökunnalle takautuvasti määrätä sellaisia tehtäviä, jotka eivät ole olleet tiedossa, kun palvelukseen on astuttu. Tämä jää myöhemmin nähtäväksi, mutta toivoa sopii, että siihen löytyy myönteisiä ratkaisuja, jotka omalta osaltaan mahdollistavat sen, että eteenpäin voidaan katsoa. Tämä myös viittaa siihen, että on syytä lisätä Euroopan unionin ja Naton keskinäistä yhteistyötä meidän mantereemme ja meidän turvallisuusympäristömme tulevaisuuden vahvistamisessa.

15.21 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Kuten tänään tässä keskustelussa on jo käynyt ilmi, niin tämä nyt tuotu lainsäädäntö on tarpeellinen ja jo kauan odotettukin. Me

olemme jo Suomena sitoutuneet esimerkiksi EU:n kautta tähän yhteiseen avunantoon, ja toisaalta Suomi—Ruotsi-yhteistyössä meillä on hyvin vahva yhteinen poliittinen konsensus siitä, että siinä pitää edetä, ja sen takia tämän lainsäädännön saaminen ajan tasalle kansainvälisen avun antamisessa ja saamisessa on tärkeää. Aivan kuten tässä on myös tullut esille, niin kysehän ei ole pelkästään siitä avun antamisesta, vaan ihan yhtä suuressa roolissa tässä on se avun saaminen, joka on tehtävä tällä lainsäädännöllä meille mahdolliseksi.

Mutta kyllähän tässä esityksessä keskusteluun on nyt noussut ennen kaikkea tämä päätöksentekojärjestelmä ja sitten kysymys siitä vapaaehtoisuudesta tai pakosta. Päätöksentekojärjestelmän osalta on tärkeää, että kun päätöksiä tehdään, niin takana on laaja poliittinen yhteisymmärrys, ja päätöksentekojärjestelmän on oltava selkeä ja läpinäkyvä, mutta samalla sen on oltava riittävän joustava, jotta se kykenee riittävän nopeaan päätöksentekoon. Mutta pitäisin tärkeänä erityisesti tätä kiireellisyysmenetelmän käyttöä. Se tulee lainsäädännössä määritellä tarkasti, milloin sitä käytetään.

Sitten ministeri tässä totesi, että avunantotehtäviin lähetettävät ovat ensisijaisesti vakituisessa työ- ja virkasuhteessa olevia. Tämä on varmasti ihan järkevää. Tosin on hyvä, että myös vapaaehtoiset reserviläiset pystyisivät osallistumaan tähän aivan kuten he kriisinhallintatehtäviin tänä päivänä osallistuvat.

Mutta sitten jos nyt määritellään pakkoa näille työntekijöille, jotka nyt ovat jo työsuhteessa, ikään kuin takautuvasti, niin tulee tietysti esille tämä perustuslaillinen kysymys siitä, voidaanko näin tehdä. Tämä on tietysti hyvä tässä prosessin edetessä selkeästi selvittää. Tulevien työntekijöiden osaltahan ei tämä lakimuutos ole ongelma, koska he sitten tietävät työsopimusta tai virkasopimusta allekirjoittaessaan, mihin sitoutuvat. Mutta tosiaan jos tässä nyt sitten tulee se pakko, niin voi tulla eteen joitain yksittäisiä tapauksia, joissa joudutaan lähettämään ilman asianmukaisen henkilön suostumusta. Siinä suhteessa pitäisin kyllä perusteltuna sitä, että jos tällaiseen ratkaisuun päädytään, niin silloin näissä työsuhteissa olevilla pitäisi olla, ennen kuin laki tulee voimaan, mahdollisuus sitten irtisanoutua ilman, että siitä seuraa mitään karensseja tai muita tämmöisiä työvoimapoliittisia ongelmia. Tietysti jos itse vapaaehtoisesti irtisanoutuu, niin joutuu karenssin piiriin, mutta tässä tapauksessa tällaista ei pitäisi olla.

Silloin kun Ruotsissa vastaavaa lainsäädäntöä tehtiin, niin silloinhan siellä kaikilta virka- ja työsuhteessa olevilta kysyttiin ja haettiin se suostumus. En tiedä, tarvitseeko näin raskaaseen menettelyyn meillä mennä, ei varmaan. Siellä oli ihan vain yksittäistapauksia, jotka tästä kieltäytyivät, niin että en usko, että se meilläkään aiheuttaisi mitään suurta ongelmaa, että meillä olisi Puolustusvoimien palveluksessa kovin paljon sellaista väkeä, jotka tästä kieltäytyisivät. Mutta pitäisin kyllä tärkeänä sitä, että jos tällaisia henkilöitä on, niin he voisivat tässä tapauksessa irtisanoutua ilman, että heille seuraisi siitä mitään ongelmia.

15.26 **Leena Meri ps:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on pidetty erittäin hyviä puheenvuoroja Suomen tilanteesta, turvallisuudesta, oikeudesta saada apua ja velvollisuudesta antaa muille apua. Sitähän se on, jos antaa toiselle, niin odottaa, että saa itsekin apua.

Itse halusin hieman pohtia tuota velvoitetta työhön, erityisesti takautuvasti. Kuten tässä on käynyt esille, se voi muodostua ongelmaksi. Täällä ministerikin sanoi, että tämä varmasti kaikissa valiokunnassa ja eduskunnassa käsitellään erityisellä huolellisuudella. Varmastikin näin. Me perustuslakivaliokunnassa kuulemme asiasta paljon asiantuntijoita ja annamme sitten harkitun lausunnon asiassa. Sinänsä ymmärrän, että jos on joitain avain-

henkilöitä, niin voi olla joskus tilanne, että tämä yksittäinen henkilö olisi pakko saada lähtemään eteenpäin tehtäviin, jos semmoista vastaavaa vapaaehtoista ei ole.

Tietysti työn luonne monesti on sen tyyppinen, että joku on voinut ajatella, että tässä työssä voi työ joskus muuttuakin, ja toisaalta ei tämä ns. työvelvoite, velvollisuus osallistua työhön, ole ilmiönä tietysti täysin uusi. Jos ajatellaan, meillä on paljon hätätyötä: poliisit, lääkärit tekevät tämän tyyppistä työtä. Totta kai he ovat etukäteen tienneet, mihin työhön he menevät, mutta tämä ei ole sillä lailla instituutiona ihan uusi, vaikkakin ymmärrän, että tässä voi olla sotilaallista toimintaa tai semmoisella alueella toimimista, mikä tietysti muuttaa sitä tilannetta hyvinkin paljon. Tuossa edustaja Mikkonen esitti minusta ihan hyviäkin näkökohtia. Kaikilta esimerkiksi suostumus tai tämän tyyppinen, mahdollisuus irtisanoutua vaikka muihin tehtäviin, ei ole ollenkaan huono idea. En osaa nyt tässä sen enempää sanoa muuta kuin että kuulosti siltä, että edustaja Mikkonen oli pohtinut näitä ja ihan tosi virkistävää, uutta ajattelua. — Kiitos.

15.27 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Lakimuutoksia tarvitaan, jotta täysipainoinen osallistuminen Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten linjausten sekä kansainvälisten velvoitteiden mukaiseen yhteistyöhön on Suomelle mahdollista. Myös Puolustusvoimien tehtäviä on muutettava siten, että ne mahdollistavat kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen erityisesti EU:n yhteisvastuulausekkeen ja keskinäisen avunannon lausekkeen mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanotilanteissa. Tämä hallituksen esitys lakimuutoksineen on hyvin tervetullut. On korkea aika, että Lissabonin sopimuksen turvallisuuspoliittinen merkitys tunnustetaan myös lainsäädännössämme.

Suomi on pystynyt vastaamaan Ranskan avunpyyntöön terrori-iskujen jälkeen nykylainsäädännön mahdollistamilla keinoilla. On kuitenkin vaikea arvioida, millaisten uhkien kohteeksi Euroopan unionin maat voivat tulevaisuudessa joutua. Toisella kertaa kriisinhallinta-apu ei välttämättä olekaan tarkoituksenmukaista. Siksi lainsäädäntömme on tuettava sitä tosiasiaa, että Suomi ottaa Lissabonin sopimuksen avunantovelvoitteen vakavasti. Suomi on valmis antamaan tarvittaessa muille jäsenvaltioille apua, ja odotamme myös saavamme velvoitteen tarkoittamissa tilanteissa apua muilta jäsenvaltioilta.

Arvoisa puhemies! Olemme täällä eduskunnassa erittäin yksimielisiä näiden lakimuutosten tarpeellisuudesta. Kuitenkin nimenomaan tämä käsittelyssä oleva puolustusministeriön hallinnonalaan kuuluva esitys sisältää hyvin herkkäluontoisiakin muutosesityksiä, joiden yksityiskohtia on syytä vielä valiokuntakäsittelyssä tarkkaan harkita. Reserville ja asepalveluksessa oleville osallistuminen kansainvälisiin tehtäviin on vapaaehtoista, ja varusmiesten osalta osallistuminen sisältää myös rajoituksia vaarallisista tehtävistä. Hyvä niin. Kantahenkilökunnan osalta osallistuminen on puolestaan velvoittavaa, olkoonkin, että tehtäviin halukkaat ovat etusijalla.

Puolustusministeriön mukaan vapaaehtoisuus ei Puolustusvoimilla työskenteleville riitä, koska kyse on kriittisistä avaintehtävistä. Kansainvälisen avun antamisen ja muun kansainvälisen toiminnan toimeenpano edellyttää tehokkuutta ja nopeutta, johon velvoittavuudella vastataan. Toisaalta mistään nopeasta joukkojen lähettämisestä ei joka tapauksessa olisikaan kyse, koska Suomella ei ole erillistä nopean toiminnan joukkoa ja mukaan tarvitaan lähes poikkeuksetta reserviläisiä, joilta siis tarvitaan erillinen suostumus. Toisin sanoen joukkojen perustaminen vie aina aikaa. Sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin on myös aina riittänyt lähtijöitä, vaikka osallistuminen on ollut vapaaehtoista.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että lainsäädännöllisten lukkojen poistaminen ei kuitenkaan tarkoita, että avun antamisesta muille maille tulee arkipäiväistä tai itsestään selvää. Lakia ollaan säätämässä hyvin poikkeuksellisten tilanteiden varalle, olipa kyse sitten avun antamisesta tai pyytämisestä. Ylimmät valtioelimet harkitsevat tarkkaan, lähetetäänkö joukkojamme ulkomaille tai onko Suomen mahdollisessa kriisitilanteessa tarvetta tehdä avunpyyntö EU-maille.

15.31 **Seppo Kääriäinen kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä on monessa puheenvuorossa korostettu avoimuutta tämän tärkeän, osin vaikeankin, uuden asian käsittelemisessä. Tämä pakko tai vapaaehtoisuus on kyllä sellainen asia. Tosinhan tämä on niin sanottu probleema, jos sellainen on vain jonkin aikaa. Uudet näihin virkoihin tulevat, tehtäviin tulevat jo lähtökohtaisesti tietävät, mikä heitä kenties voisi odottaa. Ja aina kun — toistan sen — lähetetään suomalaisia sotilaita ulkomaille mihin tahansa tehtäviin, niin siinä on kyllä toimittava mahdollisimman tarkasti, koska mitä tahansa voi tapahtua. Ja koko ajan pitää muistaa, että kaikella tällä toiminnalla pitää olla kansalaisten mahdollisimman laaja hyväksyntä, eduskunnan hyväksymisestä puhumattakaan.

Sitten kohta 2: Mehän olemme tässä puhumassa Lissabonin sopimuksen täyttämisestä omalta kohdaltamme, siitä, että pystymme sen täyttämään, jos tositilanne syntyy, niin kuin onkin jo syntynyt, ja tätä on jo koeteltu, ja Suomi on siinä selviytynyt ihan hyvin. Minusta kannattaa kyllä koko ajan muistaa takaraivossaan se perusasia, että silloin kun olettaa, että saa apua hätätilanteessa, kriiseissä ynnä muissa onnettomuuksissa, niin silloin pitää olla valmis kyllä antamaan apua. Tämä on kahdenvälistä, tämä on vastavuoroista toimintaa. Tämän tahdon sanoa sen takia, että Euroopan unioni on turvallisuusyhteisö ja ehkä nimenomaan ensisijaisesti turvallisuusyhteisö, vaikka kauppa ja talous on tärkeää, Schengen on tärkeä, ynnä muuta. Mutta tämä turvallisuusyhteisö on olennainen asia koko tässä EU-toiminnassa, ja Lissabonhan toteuttaa nimenomaan tätä funktiota.

Lopuksi totean sen, että niin tärkeä kuin tämä EU-asian täyttäminen onkin, niin pitää muistaa, että pohjimmiltaan oman puolustuksemme kunnossa pitäminen on sittenkin se rautainen pohja, josta ei saa tinkiä ja jonka osalta me joudumme vielä tässäkin eduskunnassa kovien keskustelujen eteen.

15.33 **Simon Elo ps:** Arvoisa puhemies! Se ei ole mikään yllätys, että EU-kriitikkona en sinänsä Lissabonin sopimuksesta nyt järin innoissani ole, mutta en EU-kriitikkona ole myöskään sokea sille, että EU:sta voi tulla joskus jotain hyvääkin, ja tämä on nyt, niin kuin edustaja Terho toi esille, sitä hyvää, järkevää valtioiden välistä yhteistyötä, joka parantaa myös Suomen turvallisuustilannetta. Tosin on todettava — vaikka edustaja Mustajärvi ei enää paikalla ole — että kyllähän perussuomalaisille EU-kriittisyys on uusiutuva luonnonvara: aina kun EU-kriittisyys meinaa vähentyä, niin kyllä EU sitä sitten väistämättä taas lisää.

Mutta tässä on esitetty vahvasti huolta tästä niin sanotusta pakosta, ja tässä täytyy todeta jälleen se, että täytyy muistaa, että ammattisotilaiden kohdalla kansainväliset tehtävät eivät kuulu maanpuolustusvelvollisuuden piiriin vaan nimenomaan virkavelvollisuuden piiriin. Varusmiestä ja reserviläistä velvoittaa sotilasvala ja sitten taas ammattisotilasta ja muuta palkattua henkilöstöä virkavala. Nämä on siinä tärkeää muistaa. Ja perustuslakivaliokunta, jossa itse sitä asiaa käsittelen, totta kai tämän asian huolellisesti katsoo. Mutta jos ajattelee esimerkiksi Ruotsin esimerkkiä, mikä tässä on otettu esille — edustaja Mikkonen

tässä nosti esille — niin Ruotsissa kyseessä oli todellakin silkka yksittäistapaus, eli yksi henkilö vapaaehtoisesti irtisanoutui Ruotsin puolustusvoimista tämän uudistuksen takia, mikä siellä tehtiin. Eli ei kovin suurta hämminkiä aiheuttanut. Mielestäni tämä on myös eräänlainen filosofinen kysymys, että onko meillä sitten maailman ainoa armeija, jonka ammattisotilaiden ei tarvitsisi lähtökohtaisesti täyttää valtiojohdon käskyjä. Mielestäni tämä vaatii aika pitkän pohdinnan, jos sille tielle lähdetään. Ja kyllä viime kädessä nähdäkseni täytyy olla niin, että jotta tämä meidän velvoite pystytään täyttämään kaikissa olosuhteissa, niin sanotusti viimekätisenä keinona täytyy olla tämä virkavelvollisuuteen kuuluva — jos siitä nyt sitten haluaa käyttää sanaa "pakottaminen", niin pakottaminen.

15.35 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! On ihan aiheellista käydä myös sitä keskustelua, että meillä on aidot joukot, joita voimme tällaisissa tilanteissa ja tällaisissa hankkeissa käyttää. Meillähän on battlegroup, EU:n taisteluosastot, nopean toiminnan joukot, jotka eivät tähän suoranaisesti kuulu, mutta pitää pohtia sitä, tulisiko meidän luoda tällainen oma malli, mitkä olisivat ne joukot, joita me käyttäisimme, mitä me voisimme tarjota tällaisessa tilanteessa, kun olemme siinä tilanteessa, että olemme apua antamassa emmekä sitä vastaanottamassa. Eli tulee luoda oikea valmius avun antamiseen. Näissä keskusteluissa aika usein on keskusteltu sukellusvenejahdista, josta nämä lainsäädännön muutostarpeet osittain kumpusivat näiden terrori-iskujen lisäksi: Ei sellaiseen tehtävään voida lähettää varusmiehiä, se on kaikissa tilanteissa vaarallinen tehtävä. Nurkkaan taikka pohjaan ajettu, häädetty sukellusvene ei ole sellainen tehtävä, missä varusmiehiä voitaisiin millään tavalla käyttää. Tämä vain yhtenä esimerkkinä. Sotilaallisen avunannon omasta mielestäni pitäisi perustua pääsääntöisesti vapaaehtoisuuteen, ja uskon, että näitä vapaaehtoisia toimijoita tulee löytymään — ja erittäin tärkeä asia, mikä pitää Puolustusvoimissa ja puolustusministeriössä käydä läpi, on palvelussuhteen ehdot näiden tehtävien osalta.

15.37 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt käytetty noin puolitoista tuntia sen mantran hokemiseen, että jos aikoo saada apua, niin on oltava valmis antamaan apua. Eikö se ole aika itsestään selvä asia kymmeniä kertoja toistettavaksi? Tässä tulee mieleen, olemmeko me tässä taas EU:n mallioppilaita. Me pohdimme täällä jatkuvasti sitä, mitä apua me voimme antaa muille, mitä me kenties joudumme antamaan muille, mitä me voimme pakottaa omat sotilaamme antamaan muille, mutta miksei kukaan kysy sitä, mitä apua me voimme saada muilta? Mitä konkreettista apua EU pystyy Suomelle antamaan? Mistä avusta tässä puhutaan, sotilaista, materiaalista? Miksei kukaan käy keskustelua tästä aiheesta, miksi me vain olemme antamassa muille?

15.38 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Ainakin edustajakollega, -konkari Salolaisen kanssa olemme tästä tässä salissa tänään useamman kerran puhuneet. Meillä EU:n turvatakuissa 222 ja 42.7 todetaan, että "kaikin mahdollisin keinoin", ja me olemme halunneet alleviivata nimenomaan sitä, että sen pitää tarkoittaa sitä, että jos me haluamme saada kaikin mahdollisin keinoin annettavaa apua, niin meidän pitää olla myös siihen valmiita. Ja sellaisiakin keskusteluja on ollut, mitä tuossa esille nostin, esimerkiksi Ruotsissa, että on epäilty näiden EU:n turvatakuiden vaikutusta, ja tällaista tulkintaa ovat sitten taas muutamat Nato-maat halunneet ruokkia ja tukea sen takia, että heillä on oma artikla 5, joka heille antaa vastaavien tyyppisiin tilanteisiin turvatakuuta. Mutta jos olemme siinä tilanteessa, että kaikki maat todellakin antaisivat vain oliiviöljyä, niin silloin todennäköisesti hädän

hetkellä mekin saisimme vain oliiviöljyä. Sen takia meidän pitää olla valmiita kaikin mahdollisin keinoin osallistumaan näihin tilanteisiin ja tehtäviin, kun toinen EU-maa sitä meiltä pyytää. Ja tähän Suomi itse asiassa on sitoutunut jo aikanaan Lissabonin sopimuksen allekirjoittaessaan.

15.39 **Simon Elo ps:** Arvoisa puhemies! Arvoisa puolueveljeni — ei toverini vaan veljeni — edustaja Mäkelä esittää sinänsä ihan tärkeän huolen, mutta kyllä tässä nähdäkseni myös puolustusministeri korosti hyvin vahvasti sitä, että antaessaan myös saa. Ja jos ajateltaisiin tilannetta, että jokainen maa ajattelisi pelkästään sitä, mitä se saa, niin tietysti kukaan ei saisi mitään, koska kukaan ei olisi tarjoamassa kenellekään toiselle mitään. Mutta lähtökohtaisesti tietysti se, miksi Suomi tästä on kiinnostunut, on karkeasti sanottuna itsekkäästi se, mitä me voimme saada, kun me annamme. Ja niin kuin edustaja Heinonen toi esille, varsin paljon. Vaikka itse tosiaan vahva EU-kriitikko olen ja sellaisena pysyn, niin kyllä näen, että tässä nyt on positiivinen asia, mitä voidaan EU:sta irti saada. Ja kun EU:n jäsen olemme, niin kyllä näen, että tietysti kaikki positiivinen, mitä irti voidaan saada, kannattaa sieltä myös ottaa.

15.40 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Vielä nopeana vastauksena tähän: Olisin mielelläni kuullut esimerkiksi ministeriltä konkretiaa siitä, onko meillä joitain järjestelyjä, miten voisimme parantaa huoltovarmuuttamme EU:n kautta mahdollisessa kriisitilanteessa. Eräs argumentti, joka on esitetty Nato-jäsenyydelle, on se, että Suomen huoltovarmuus voitaisiin taata sen kautta. Onko EU:lla vastaavaa mahdollisuutta? Onko siellä konkretiaa ja suorituskykyä sen huoltovarmuuden takaamiselle? Totta kai paperilla voi olla sopimuksia, mutta ovatko ne pelkkää paperia sitten, kun alkaa olla ongelmia?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, ulkoasiainvaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.